

# «احکام روزه» دیرستان

## جزوهی مربی و دانش آموز

يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ  
كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

ای کسانی که ایمان آورده‌اید! نوشته شده است بر شما  
(واجب گردیده) روزه گرفتن، چنانچه نوشته شده بود بر آن  
کسانی که قبل از شما بودند از امت‌ها، شاید پرهیزکار  
شوید.

(آیهی شریفه‌ی ۱۸۳ سوره‌ی بقره)

## فهرست :

- احکام روزه
- پاداش روزه‌داری در گرما
- راه ثابت شدن اوّل ماه
- ❖ یوم الشک اوّل رمضان
- ❖ یوم الشک آخر رمضان
- نیّت
- چیزهایی که روزه را باطل می‌کند:
  - ۱- خوردن و آشامیدن
  - ۲- استمناء
  - ۳- دروغ بستن به خدا و پیغمبر
  - ۴- رساندن غبار به حلق
  - ۵- فرو بردن تمام سر در آب
  - ۶- باقیماندن بر جنابت تا اذان صبح
  - ۷- قی کردن (استفراغ)
- احکام چیزهایی که روزه را باطل می‌کند.
- آنچه برای روزه‌دار مکروه است.
- احکام روزه مسافر

قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): أَفْضَلُ الْجِهَادِ الصَّوْمُ فِي الْحَرِّ.

امام صادق (عليه السلام) فرمودند: برترین جهاد، روزه گرفتن در هوای گرم است

بحار الأنوار (ط - بيروت) ج ۹۳ ۲۵۶

مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل ج ۷ ۵۰۴



## احکام روزه

روزه آن است که انسان برای انجام دستورات خدا، در پیشگاه خداوند عالم از اذان صبح تا مغرب از شش چیزی که بعداً گفته می‌شود خودداری نماید.

### پاداش روزه‌داری در گرما

وَمِنْهُ، عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِهِ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ مُنْذِرِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ يُونُسَ بْنِ ظَبْيَانَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) مَنْ صَامَ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ يَوْمًا فِي شِدَّةِ الْحَرِّ فَأَصَابَهُ ظَمًا وَكَلَّ اللَّهُ بِهِ أَلْفَ مَلَكٍ يَمْسَحُونَ وَجْهَهُ وَيُبَشِّرُونَهُ بِسُنْدُسٍ مِنْ صَدَقِ (عليه السلام) كَه: هر که برای خدا عزّ و جلّ روزه دارد در گرمای سخت، و تشنه شود خدا هزار فرشته بر او گمارد تا دست برویش کشند و او را مرّده دهند.

الكافي ج ٤ ص ٦٤

من لا يحضره الفقيه ج ٢ ص ٧٦

بحار الأنوار الجامعة لدرر أخبار الأئمة الأطهار ج ٥٦ ص ١٩٠

### راه ثابت شدن اول ماه

مسأله ١٧٠٠ - اول ماه به چهار چیز ثابت می‌شود:

**اول:** آن که خود انسان ماه را ببیند.

**دوم:** عده‌ای که از گفته آنان یقین یا اطمینان پیدا می‌شود، بگویند ماه را دیده‌ایم. و همچنین است هر چیزی که بواسطه آن یقین پیدا شود، یا اطمینان از یک منشأ عقلائی پیدا شود.

**سوم:** دو مرد عادل بگویند که در شب ماه را دیده‌ایم، ولی اگر صفت ماه را بر خلاف یکدیگر بگویند، اول ماه ثابت نمی‌شود.

**چهارم:** سی روز از اول ماه شعبان بگذرد که بواسطه آن اول ماه رمضان ثابت می‌شود، و سی روز از اول ماه رمضان بگذرد که بواسطه آن، اول ماه شوال ثابت می‌شود.

مسئله ۱۷۰۱ - اول ماه به حکم حاکم شرع ثابت نمی‌شود، مگر این که از حکم او، یا ثابت شدن ماه نزد او، اطمینان به دیده شدن ماه حاصل شود .

مسئله ۱۷۰۲ - اول ماه با پیشگوئی منجمین ثابت نمی‌شود، مگر این که انسان از گفته آنان یقین یا اطمینان پیدا کند .

مسئله ۱۷۰۴ - اگر ماه رمضان برای کسی ثابت نشود و روزه نگیرد، چنانچه بعد ثابت شود که شب پیش اول ماه بوده، باید روزه آن روز را قضا نماید .

مسئله ۱۷۰۵ - اگر در شهری اول ماه ثابت شود، برای شهرهای دیگر به نظر مرجع خود مراجعه کنیم.

## یوم الشک اول رمضان

مسئله ۱۵۴۸ - روزی را که انسان شک دارد آخر شعبان است یا اول رمضان، واجب نیست روزه بگیرد و اگر بخواهد روزه بگیرد، نمی‌تواند نیت روزه رمضان کند، ولی بهتر آن است که نیت روزه قضا و مانند آن بنماید، و چنانچه بعد معلوم شود رمضان بوده، از رمضان حساب می‌شود. و اگر قصد مطلق روزه را کند و بعد معلوم شود رمضان بوده نیز کافی است .

مسئله ۱۵۴۹ - اگر روزی را که شک دارد آخر شعبان است یا اول رمضان، به نیت روزه قضا یا روزه مستحبی و مانند آن روزه بگیرد و در بین روز بفهمد که ماه رمضان است، باید نیت روزه ماه رمضان کند .

## یوم الشک آخر رمضان

مسئله ۱۷۰۶ - روزی را که انسان نمی‌داند آخر رمضان است یا اول شوال (عید فطر)، باید روزه بگیرد، ولی اگر در اثناء روز بفهمد که اول شوال است، باید افطار کند . که می‌دانیم روزه‌ی عید فطر حرام است.

## نیت

مسئله ۱۵۳۰ - لازم نیست انسان نیت روزه را از قلب خود بگذراند، یا مثلاً بگوید فردا را روزه می‌گیرم، بلکه همین قدر که بنا داشته باشد برای اطاعت امر خداوند عالم از اذان صبح تا مغرب کاری که روزه را باطل می‌کند انجام ندهد کافی است، و برای آنکه یقین کند تمام این مدت را روزه بوده، باید مقداری پیش از اذان صبح، و مقداری هم بعد از مغرب از انجام کاری که روزه را باطل می‌کند خودداری نماید.

از اذان صبح تا اذان مغرب نیت روزه باید تداوم داشته باشد و در صورت هر گونه خَللی در نیت، باید به حکم مرجع خود رجوع کنیم.

به طور مثال :

اگر کسی بگوید من می‌خواهم روزه ام را بشکنم در این جا چون نیت روزه شکسته شده است روزه باطل و قضای آن واجب است و تا غروب هم باید امساک کند.

اما اگر همان فرد بگوید من می‌خواهم آب بخورم ولی آب را نخورد چون فعل مبطل را انجام نداده است روزه اش صحیح است.

مسئله ۱۵۳۳ - کسی که کارهایی که روزه را باطل می‌کند انجام نداده باشد، در هر وقت از روز، نیت روزه مستحبی بکند، هرچند فاصله کمی تا مغرب باشد، روزه او صحیح است .

مسئله ۱۵۳۵ - اگر بخواهد روزه قضا یا کفاره بگیرد باید آن را معین نماید، مثلاً نیت کند که روزه قضا یا روزه کفاره می‌گیرم .

مسئله ۱۵۴۰ - اگر پیش از اذان صبح نیت کند و بخوابد و بعد از مغرب بیدار شود، روزه اش صحیح است .

مسئله ۱۵۴۳ - کسی که روزه کفاره دارد، اگر روزه مستحبی بگیرد اشکال ندارد، ولی کسی که روزه قضا ماه رمضان دارد، نمی‌تواند روزه مستحبی بگیرد .

### چیزهایی که روزه را باطل می‌کند.

مسئله ۱۵۵۲ - شش چیز روزه را باطل می‌کند :

اول : خوردن و آشامیدن .

دوم : استمناء و استمناء آن است: که مرد با خود کاری کند که منی از او بیرون آید.

سوم : دروغ بستن به خدا و پیغمبر<sup>(ص)</sup> و جانشینان پیغمبر: (به حکم مرجع رجوع شود).

چهارم : رساندن غبار به حلق (به حکم مرجع رجوع شود).

پنجم : فرو بردن سر به طور کامل به زیر آب . (در این مساله به نظر مرجع خود رجوع کنیم).

ششم : باقی ماندن بر جنابت تا اذان صبح.

هفتم : عمداً قی کردن (استفراغ کردن).

و احکام اینها در مسائل آینده گفته می‌شود :

## ۱ - خوردن و آشامیدن

**مسئله ۱۵۵۳ -** اگر روزه دار با التفات به اینکه روزه دارد عمداً چیزی بخورد یا بیاشامد روزه‌ی او باطل می‌شود، چه خوردن و آشامیدن آن چیز معمول باشد مثل نان و آب، چه معمول نباشد، مثل خاک و شیره درخت، و چه کم باشد، چه زیاد، حتی اگر مسواک را از دهان بیرون آورد و دوباره به دهان ببرد و رطوبت آن را فرو برد، روزه باطل می‌شود، مگر آنکه رطوبت مسواک در آب دهان به طوری از بین برود که رطوبت خارج به آن گفته نشود .

**مسئله ۱۵۵۴ -** اگر موقعی که مشغول غذا خوردن است بفهمد صبح شده، باید لقمه را از دهان بیرون آورد، و چنانچه عمداً فرو ببرد روزه‌اش باطل است، و به دستوری که بعداً گفته خواهد شد کفاره هم بر او واجب می‌شود .

**مسئله ۱۵۵۵ -** اگر روزه‌دار سهواً چیزی بخورد یا بیاشامد، روزه‌اش باطل نمی‌شود .

**مسئله ۱۵۵۶ -** آمپول و سرم روزه را باطل نمی‌کند، هر چند آمپول تقویتی یا سرم قندی نمکی باشد، و همچنین اسپری که برای تنگی نفس استعمال می‌شود اگر دارو را فقط وارد ریه کند روزه را باطل نمی‌کند، و همچنین دارو در چشم و گوش ریختن، روزه را باطل نمی‌کند، اگر چه مزه آن به گلو برسد. و اگر در بینی بریزد اگر به حلق نیز نرسد روزه را باطل نمی‌کند .

(به حکم مرجع رجوع شود.)

**مسئله ۱۵۵۷ -** اگر روزه‌دار چیزی را که لای دندان مانده است عمداً فرو ببرد، روزه‌اش باطل می‌شود .

**مسئله ۱۵۵۸ -** کسی که می‌خواهد روزه بگیرد، لازم نیست پیش از اذان دندانهایش را خلال کند، ولی اگر بداند غذائی که لای دندان مانده در روز فرو می‌رود، باید خلال کند .

**مسئله ۱۵۵۹ -** فرو بردن آب دهان، اگر چه بواسطه خیال کردن ترشی و مانند آن در دهان جمع شده باشد، روزه را باطل نمی‌کند .

**مسئله ۱۵۶۰ -** فرو بردن اخلاط سر و سینه، تا به فضای دهان نرسیده اشکال ندارد، ولی اگر داخل فضای دهان شود، احتیاط مستحب آن است که آن را فرو نبرند.

(به حکم مرجع رجوع شود.)

مسأله ۱۵۶۸ - اگر روزه‌دار استمناء کند روزه‌اش باطل می‌شود .

مسأله ۱۵۷۰ - هرگاه روزه‌دار بداند که اگر در روز بخوابد محتلم می‌شود - یعنی در خواب منی از او بیرون می‌آید - جایز است بخوابد هر چند به سبب نخوابیدن به زحمت نیفتد، و اگر محتلم شود روزه‌اش باطل نمی‌شود .

مسأله ۱۵۷۳ - روزه‌داری که محتلم شده ، اگر بداند منی در مجری مانده و در صورتی که پیش از غسل بول نکند، بعد از غسل منی از او بیرون می‌آید، احتیاط مستحب آن است که پیش از غسل بول کند .(به قولی : استبراء از منی با ادرار کردن می‌باشد.)

## ۳ - دروغ بستن به خدا و پیغمبر

مسأله ۱۵۷۶ - اگر روزه‌دار به گفتن یا به نوشتن یا به اشاره و مانند اینها به خدا و پیغمبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و ائمه علیهم‌السلام عمداً نسبتی را بدهد که دروغ است - اگر چه فوراً بگوید دروغ گفتم یا توبه کند - روزه او - بنابر احتیاط لازم - باطل است، و همچنین است - بنابر احتیاط مستحب - دروغ بستن به حضرت زهرا سلام‌الله‌علیها و سایر پیغمبران و جانشینان آنان .

در مورد جوک‌ها و شوخی‌هایی که بعضی‌ها ناآگاهانه با پیامبران الهی انجام می‌دهند حتماً نظر مرجع خود را جویا شوید چون بعضی از مراجع بر این مورد اشکال می‌گیرند.

## ۴ - رساندن غبار به حلق

مسأله ۱۵۸۳ - بنابر احتیاط واجب رساندن غبار غلیظ به حلق روزه را باطل می‌کند، چه غبار از چیزی باشد که خوردن آن حلال است مثل آرد، یا غبار چیزی باشد که خوردن آن حرام است مثل خاک .

مسأله ۱۵۸۵ - اگر بواسطه‌ی باد، غباری غلیظ پیدا شود و انسان با اینکه متوجه است و می‌تواند مواظبت کند ولی مواظبت نکند و به حلق برسد - بنابر احتیاط واجب - روزه‌اش باطل می‌شود .

مسأله ۱۵۸۶ - احتیاط واجب آن است که روزه‌دار دود سیگار و تنباکو، و مانند اینها را هم به حلق نرساند .

مسأله ۱۵۸۷ - اگر مواظبت نکند و غبار یا دود و مانند اینها داخل حلق شود، چنانچه یقین یا اطمینان داشته که به حلق نمی‌رسد، روزه‌اش صحیح است، و اگر گمان می‌کرده که به حلق نمی‌رسد، بهتر آن است که آن روزه را قضا کند .



مسأله ۱۵۸۸ - اگر فراموش کند که روزه است و مواظبت نکند، یا بی اختیار غبار و مانند آن به حلق او برسد، روزه اش باطل نمی شود

## ۵- فرو بردن تمام سر در آب

مسأله ۱۵۸۹- فرو بردن تمام سر در آب روزه را باطل نمی کند، ولی کراهت شدید دارد .

**این مسأله اختلافی است و اکثر مراجع نظر به بطلان روزه دارند. به حکم مرجع خود رجوع کنیم.)**

## ۶- باقیماندن بر جنابت تا اذان صبح

مسأله ۱۵۹۰- اگر جنب عمداً در ماه رمضان تا اذان صبح غسل نکند، یا اگر وظیفه اش تیمم است تیمم ننماید، باید روزه ی آن روز را تمام کند و روزی دیگر را نیز روزه بگیرد، و چون معلوم نیست آن روز قضا است یا عقوبت است، هم روزه آن روز از ماه رمضان را به قصد ما فی الذمه انجام دهد، و هم روزی که بجای آن روز روزه می گیرد، و قصد قضا نکند .

مسأله ۱۵۹۱- کسی که می خواهد قضای روزه ماه رمضان را بگیرد، هرگاه تا اذان صبح عمداً جنب بماند، نمی تواند آن روز را روزه بگیرد، و اگر از روی عمد نباشد می تواند، اگر چه احتیاط در ترک آن است .

مسأله ۱۵۹۲- در غیر روزه ماه رمضان و قضای آن - از اقسام روزه های واجب و مستحب - اگر جنب عمداً تا اذان صبح بر حال جنابت باقی بماند، می تواند آن روز را روزه بگیرد .

مسأله ۱۵۹۳- کسی که در شب ماه رمضان جنب است، چنانچه عمداً غسل نکند تا وقت تنگ شود، باید تیمم کند و روزه بگیرد و روزه اش صحیح است .

مسأله ۱۵۹۴- اگر جنب در ماه رمضان غسل را فراموش کند و بعد از یک روز یادش بیاید، باید روزه آن روز را قضا نماید، و اگر بعد از چند روز یادش بیاید، روزه هر چند روزی را که یقین دارد جنب بوده قضا نماید، مثلاً اگر نمی داند سه روز جنب بوده یا چهار روز، باید روزه سه روز را قضا کند .

مسأله ۱۵۹۵- کسی که در شب ماه رمضان برای هیچ کدام از غسل و تیمم وقت ندارد، اگر خود را جنب کند، روزه اش باطل است و قضا و کفاره بر او واجب می شود .

مسأله ۱۵۹۶- اگر بداند وقت برای غسل ندارد و خود را جنب کند و تیمم کند، یا با این که وقت دارد عمداً غسل را تأخیر بیندازد تا وقت تنگ شود و تیمم کند روزه اش صحیح است، هر چند گناهکار است .

**مسئله ۱۵۹۷ -** کسی که در شب ماه رمضان جنب است و می‌داند که اگر بخوابد تا صبح بیدار نمی‌شود - بنابر احتیاط واجب - نباید غسل نکرده بخوابد، و چنانچه پیش از غسل اختیاریاً بخوابد و تا صبح بیدار نشود، باید روزه آن روز را تمام کند، و قضا و کفاره بر او واجب می‌شود .

**مسئله ۱۵۹۸ -** هرگاه جنب در شب ماه رمضان بخوابد و بیدار شود، اگر احتمال بدهد که اگر دوباره بخوابد پیش از اذان صبح بیدار می‌شود می‌تواند بخوابد .

**مسئله ۱۵۹۹ -** کسی که در شب ماه رمضان جنب است و یقین یا اطمینان دارد که اگر بخوابد پیش از اذان صبح بیدار می‌شود، چنانچه تصمیم داشته باشد که بعد از بیدار شدن غسل کند، و با این تصمیم بخوابد و تا اذان خواب بماند، روزه‌اش صحیح است .

**مسئله ۱۶۰۰ -** کسی که در شب ماه رمضان جنب است و اطمینان ندارد که اگر بخوابد پیش از اذان صبح بیدار می‌شود، چنانچه غفلت داشته باشد که بعد از بیدار شدن باید غسل کند، در صورتی که بخوابد و تا اذان صبح خواب بماند - بنابر احتیاط - قضا بر او واجب می‌شود .

**مسئله ۱۶۰۱ -** کسی که در شب ماه رمضان جنب است و یقین دارد یا احتمال می‌دهد که اگر بخوابد پیش از اذان صبح بیدار می‌شود، چنانچه نخواهد بعد از بیدار شدن غسل کند، در صورتی که بخوابد و بیدار نشود، باید روزه آن روز را تمام کند و قضا و کفاره بر او لازم است. و همچنین است - بنابر احتیاط لازم - اگر تردید داشته باشد که بعد از بیدار شدن غسل کند یا نه .

**مسئله ۱۶۰۲ -** اگر جنب در شب ماه رمضان بخوابد و بیدار شود و یقین کند، یا احتمال دهد، که اگر دوباره بخوابد پیش از اذان صبح بیدار می‌شود و تصمیم هم داشته باشد که بعد از بیدار شدن غسل کند، چنانچه دوباره بخوابد و تا اذان بیدار نشود، باید روزه آن روز را قضا کند، و اگر از خواب دوم بیدار شود و برای مرتبه سوم بخوابد و تا اذان صبح بیدار نشود، باید روزه آن روز را قضا کند - و بنابر احتیاط استحبابی - کفاره نیز بدهد .

**مسئله ۱۶۰۳ -** خوابی که در آن احتلام صورت گرفته است، خواب اول حساب می‌شود، بنابراین اگر پس از بیدار شدن دوباره بخوابد و تا اذان صبح بیدار نشود، چنانچه در مسئله قبل گفته شد، روزه آن روز را باید قضا کند .

**مسئله ۱۶۰۴ -** اگر روزه‌دار در روز محتلم شود، واجب نیست فوراً غسل کند .

**مسئله ۱۶۰۵ -** هرگاه در ماه رمضان بعد از اذان صبح بیدار شود و ببیند محتلم شده، اگر چه بداند پیش از اذان محتلم شده، روزه او صحیح است .

**مسئله ۱۶۰۶ -** کسی که می‌خواهد قضای روزه رمضان را بگیرد، اگر بعد از اذان صبح بیدار شود و ببیند محتلم شده و بداند پیش از اذان محتلم شده است، می‌تواند آن روز را به قصد قضای ماه رمضان روزه بگیرد .

**مسئله ۱۶۱۵ -** کسی که مسّ میّت کرده - یعنی جائی از بدن خود را به بدن میّت رسانده - می‌تواند بدون غسل مسّ میّت روزه بگیرد، و اگر در حال روزه هم میّت را مسّ نماید، روزه او باطل نمی‌شود .

## **۷- قی کردن (استفراغ)**

**مسئله ۱۶۱۷ -** هرگاه روزه‌دار عمداً قی کند اگر چه بواسطه مرض و مانند آن ناچار باشد، روزه‌اش باطل می‌شود. ولی اگر سهواً یا بی اختیار قی کند، اشکال ندارد .

**مسئله ۱۶۱۸ -** اگر در شب چیزی بخورد که می‌داند بواسطه خوردن آن، در روز بی اختیار قی می‌کند، روزه‌اش صحیح است .

**مسئله ۱۶۲۲ -** اگر یقین داشته باشد که بواسطه آروغ زدن، چیزی از گلو بیرون می‌آید، چنانچه طوری باشد که بر آن قی کردن صدق کند، نباید عمداً آروغ بزند. ولی اگر یقین نداشته باشد اشکال ندارد .

**مسئله ۱۶۲۳ -** اگر آروغ بزند و چیزی در گلو یا دهانش بیاید، باید آن را بیرون بریزد، و اگر بی اختیار فرو رود، روزه‌اش صحیح است .

## **احکام چیزهایی که روزه را باطل می‌کند.**

**مسئله ۱۶۲۴ -** اگر انسان عمداً و از روی اختیار کاری که روزه را باطل می‌کند انجام دهد، روزه او باطل می‌شود. و چنانچه از روی عمد نباشد اشکال ندارد. ولی جنب اگر بخوابد و به تفصیلی که در مسئله (۱۶۰۲) گفته شد تا اذان صبح غسل نکند روزه او باطل است. و چنانچه انسان نداند که بعضی از آنچه گفته شد روزه را باطل می‌کند اگر در این جهل کوتاهی نکرده باشد، و تردیدی هم نداشته باشد، یا آنکه اعتماد بر حجت شرعی داشته باشد، اگر آن چیز را انجام دهد، روزه‌اش باطل نمی‌شود، مگر در خوردن و آشامیدن .

**مسئله ۱۶۲۵ -** اگر روزه‌دار سهواً یکی از کارهایی که روزه را باطل می‌کند انجام دهد و به اعتقاد اینکه روزه‌اش باطل شده، عمداً دوباره یکی از آنها را بجا آورد، حکم مسئله گذشته درباره او جاری می‌شود .

**مسأله ۱۶۲۶** - اگر چیزی به زور در گلوی روزه‌دار بریزند، روزه او باطل نمی‌شود، ولی اگر مجبورش کنند که روزه خود را به خوردن یا آشامیدن باطل کند، مثلاً به او بگویند اگر غذا نخوری ضرر مالی یا جانی به تو می‌زنیم، و خودش برای جلوگیری از ضرر چیزی بخورد، روزه او باطل می‌شود. و در غیر خوردن و آشامیدن نیز - بنابر احتیاط واجب - باطل می‌شود .

**مسأله ۱۶۲۷** - روزه‌دار نباید جائی برود که می‌داند چیزی در گلویش می‌ریزند، یا مجبورش می‌کنند که خودش روزه خود را باطل کند، و اگر برود و از روی ناچاری خودش کاری که روزه را باطل می‌کند انجام دهد، روزه او باطل می‌شود. و همچنین است - بنابر احتیاط لازم - اگر چیزی را در گلویش بریزند .

### **آنچه برای روزه‌دار مکروه است.**

**مسأله ۱۶۲۸** - چند چیز برای روزه‌دار مکروه است و از آن جمله است :

- ۱ - دوا ریختن به چشم و سرمه کشیدن، در صورتی که مزه یا بوی آن به حلق برسد .
- ۲ - انجام دادن هر کاری مانند خون گرفتن، و حمام رفتن که باعث ضعف می‌شود .
- ۳ - دارو در بینی ریختن، اگر نداند که به حلق می‌رسد، و اگر بداند به حلق می‌رسد جایز نیست .
- ۴ - بو کردن گیاههای معطر .
- ۵ - استعمال شیاف .
- ۶ - تر کردن لباسی که در بدن است .
- ۷ - کشیدن دندان، و هر کاری که بواسطه آن از دهان خون بیاید .
- ۸ - مسواک کردن با چوب تر .
- ۹ - بی جهت آب یا چیزی روان در دهان کردن .

## احکام روزه مسافر

**مسأله ۱۶۸۴ -** مسافری که باید نمازهای چهار رکعتی را در سفر دو رکعت بخواند، نباید روزه بگیرد. و مسافری که نمازش را تمام می‌خواند مثل کسی که شغلش مسافرت، یا سفر او سفر معصیت است، باید در سفر روزه بگیرد .

**مسأله ۱۶۸۵ -** مسافرت در ماه رمضان اشکال ندارد، ولی برای فرار از روزه مسافرت مکروه است. و همچنین است مطلق سفر در ماه رمضان مگر اینکه برای حج یا عمره یا به جهت ضرورتی باشد .

**مسأله ۱۶۸۹ -** کسی که نمی‌داند روزه مسافر باطل است، اگر در سفر روزه بگیرد و در بین روز مسأله را بفهمد، روزه‌اش باطل می‌شود و اگر تا مغرب نفهمد، روزه‌اش صحیح است .

**مسأله ۱۶۹۱ -** اگر روزه‌دار بعد از ظهر مسافرت نماید، باید - بنابر احتیاط - روزه خود را تمام کند، و در این صورت قضای آن لازم نیست، و اگر پیش از ظهر مسافرت کند، - بنابر احتیاط واجب - نمی‌تواند آن روز را روزه بگیرد، خصوصاً اگر از شب نیت سفر داشته باشد. ولی در هر صورت نباید پیش از رسیدن به حدّ ترخص چیزی را که روزه را باطل می‌کند انجام دهد، و گر نه کفاره بر او واجب می‌شود. ( در این مساله به نظر مرجع خود رجوع کنیم.)

**مسأله ۱۶۹۲ -** اگر مسافر در ماه رمضان چه آنکه قبل از فجر در سفر بوده و چه آنکه روزه بوده و سفر نماید، چنانچه پیش از ظهر به وطنش برسد، یا به جایی برسد که می‌خواهد ده روز در آنجا بماند، چنانچه کاری که روزه را باطل می‌کند انجام نداده - بنابر احتیاط - باید آن روز روزه را بگیرد و در این صورت قضا ندارد. و اگر انجام داده، روزه آن روز بر او واجب نیست و باید آن را قضا کند .

**مسأله ۱۶۹۳ -** اگر مسافر بعد از ظهر به وطنش برسد، یا به جایی برسد که می‌خواهد ده روز در آن جا بماند - بنابر احتیاط - روزه‌اش باطل است، و باید آن را قضا کند . ( در این مساله به نظر مرجع خود رجوع کنیم.)